

NATIONAL INSTITUTE OF RESEARCH AND DEVELOPMENT
FOR INDUSTRIAL ECOLOGY

ECOIND

EXCELLENCE IN RESEARCH AND ENVIRONMENTAL SERVICES

GHID DE CO-AUTORAT

Documentul contine ghidul privind co-autoratul al Institutului National de Cercetare –
Dezvoltare pentru Ecologie Industriala - ECOIND

HR EXCELLENCE IN RESEARCH

2025

Introducere

Deoarece exista diferente semnificative intre discipline in practica privind publicarea, nu exista standarde universal acceptate pentru atribuirea drepturilor de autor. Din pacate, pot aparea destul de des probleme si dispute cu privire la cine ar trebui sa fie autorii unei publicatii, ceea ce a condus ca la scara larga sa fie acceptate recomandarile Vancouver¹.

Co-autoratul si ordinea autorilor nu ar trebui sa fie determinate de reguli ambigue. ECOIND sustine ca recomandarile Vancouver sa fie aplicate in cazul publicatiilor in co-autorat. Recomandarile Vancouver definesc rolul autorilor, contributorilor si contributorilor non-autor.

Criterii pentru co-autorat

A fi co-autor ofera informatii limitate privind nivelul contributiei co-autorului in cauza. Prin urmare, mai multe reviste au inceput sa culeaga informatii privind contributiile co-autorilor respectivi la lucrarea ce urmeaza sa fie publicata. Daca intentionati sa publicati intr-o revista, vi se va solicita sa oferiti informatii despre contributiile respectivilor co-autori in timpul procesului de depunere, iar aceste informatii vor fi cel mai probabil publicate impreuna cu lucrarea.

Exista foarte putine reguli traditionale referitoare la co-autorat. Ce mai adecvata este reprezentata de recomandarile Vancouver, care descriu rolul si responsabilitatile co-autorului. Chiar daca recomandarile Vancouver nu reprezinta o lege, ECOIND isi indeamna angajatii sa le respecte. In conformitate cu recomandarile Vancouver, urmatoarele criterii trebuie indeplinite de catre o persoana pentru a se califica drept co-autor al unei lucrari:

- A adus o contributie substantiala la conceperea sau proiectarea lucrarii, sau la achizitia, analiza sau interpretarea datelor lucrarii; si
- A elaborat lucrarea sau a revizuit-o critic privind continutul intelectual; si
- A aprobat versiunea finala ce urmeaza sa fie publicata; si
- A fost de acord sa fie responsabil pentru toate aspectele legate de acuratetea sau integritatea oricarei parti a lucrarii.

Urmatoarele contributii sunt excluse in mod explicit ca fiind eligibile pentru calitatea de autor: finantarea cercetarii, supervizarea grupului de cercetare, suport administrativ general, asistenta la scriere, editare tehnica, editare ingvistica si corectare.

Toti co-autorii trebuie sa fie de acord sa fie responsabili pentru toate aspectele lucrarii publicate si sa se asigure ca eventualele intrebari legate de acuratetea sau integritatea oricarei parti a lucrarii sunt investigate si rezolvate in mod corespunzator. De asemenea, un co-autor trebuie sa fie suficient de familiarizat cu cercetarea care sta la baza unei publicatii pentru a putea identifica contributiile celorlalti co-autori. In unele cazuri, un contributor poate indeplini unul, doua sau trei dintre criteriile de mai sus dar nu pe toate patru. In astfel de cazuri, recomandarile Vancouver prevat ca persoanei in cauza i se va recunoaste contributia la lucrare prin includerea in sectiunea „multumiri” („acknowledgements”) dar nu va fi inclusa in lista de autori. Daca este posibil, fiecare dintre contributiile co-autorilor si numele incluse in

¹ <https://www.icmje.org/icmje-recommendations.pdf>

lista de autori ar trebui sa fie convenite in prealabil, deoarece aceasta va ajuta la prevenirea eventualelor conflicte pe parcursul procesului de elaborare si publicare al lucrarii.

Mai mult, practicile legate de co-autorat difera intre discipline. Exista putine legi si reguli aplicabile in acest domeniu, iar modul in care sunt listati co-autorii variaza de la o disciplina la alta. Ca regula principala, persoana care a adus cea mai mare contributie la lucrare ar trebui mentionata drept prim autor. In unele discipline, este de asemenea obisnuit ca persoana care a adus cea de-a doua sau cea mai mare contributie sa fie mentionat drept ultim autor.

Recomandarile Vancouver nu ofera instructiuni cu privire la cine ar trebui sa fie ultim autor sau autor corespondent. Prin urmare, grupul de autori trebuie sa decida intern asupra acestui lucru. La publicarea unui articol cu mai multi co-autori unul dintre ei va aparea drept autor corespondent. Autorul corespondent este persoana de contact pentru revista si ajuta la asigurarea faptului ca evaluatorii / recenzorii primesc raspunsuri la intrebarile care apar in timpul procesului de recenzie / revizie.

Motivul pentru care autoratul stiintific este important in cercetare este ca acesta indeplineste urmatoarele functii importante:

- **Creditare:** Autoratul reflecta o contributie stiintifica (intelectuala) si functioneaza ca o acreditare.
- **Recunoastere:** Autoratul recunoastere si ofera co-autorilor individuali o recunoastere profesionala.
- **Responsabilitate:** Autoratul atribuie responsabilitatea celor desemnati drept autori.
- **Evaluare:** Autoratul este utilizat pentru evaluarea cercetatorilor, inclusiv pentru ocuparea unui post sau pentru decizii privind finantarea.
- **Colaborare:** Co-autoratul indica colaborarea si participarea in retele de cercetare, care joaca un rol cheie in evaluarea si recunoasterea cercetarilor si grupurilor de cercetatori.

Practici neetice privind autoratul

- **Autoratul / paternitatea cadou:** Dupa cum sugereaza si numele, calitatea de autor este data „cadou” adesea in vederea obtinerii unei forme de reciprocitate.
- **Autoratul de onoare:** Calitatea de autor este acordata (fara o contributie calificata) ca un gest de respect sau pentru a onora pe cineva. Autorul de onoare este adesea privit ca o forma de autorat „cadou”.
- **Calitatea de autor pentru invitati:** Implica adaugarea unei persoane (adesea o figura proeminenta) la lista de autori pentru a da credibilitate publicatiei. Este legata de autorul de onoare.
- **Autoratul fantoma:** O persoana elaboreaza intreaga lucrare sau aduce contributii substantiale dar nu este creditata drept co-autor/autor.
- **Calitatea de autor exclus:** O persoana care a adus contributii substantiale este exclusa din lista de co-autori / autori. De asemenea denumit in mod obisnuit „autor orfan”.

- **Calitatea de autor obligatoriu / fortat:** O persoana, cum ar fi un lider al unei echipe de cercetare pretinde dreptul de a fi listata drept co-autor in toate lucrarile rezultate in urma proiectului pe care il coordoneaza sau in lucrarile structurii pe care o conduce. Membrii echipei de cercetare se simt obligati sa includa persoana in cauza drept co-autor.
- **Calitatea de autor falsificat:** O persoana este listata drept co-autor fara stirea sa sau o persoana este introdusa eronat in lista autorilor.
- **Publicatii duplicat:** Publicarea aceleiasi continut sau similar cu liste de autori modificate pentru a creste in mod artificial recunoasterea.
- **Calitatea de autor fictiva:** Persoane fictive sunt listate drept co-autori.

Contributia necesara

Recomandarile de la Vancouver si ghidurile de etica in publicare similare prezinta unele detalii despre cat de mult ar trebui sa contribuie o persoana pentru a se califica drept co-autor: contributiile trebuie sa fie substantiale. Prin urmare, implicarea minora in elaborarea lucrarii si colectarea datelor nu este suficienta. In plus, co-autorii trebuie sa fi contribuit la redactarea unei versiuni a manuscrisului sau sa fi furnizat contributii intelectuale substantiale in timpul procesului de revizie. Astfel doar feedback-ul general sau sugestiile lingvistice nu indeplinesc criteriile. Cercetatorii trebuie sa fi adus contributii intelectuale substantiale.

Ordinea autorilor

Diferitele discipline stiintifice au moduri diferite de determinare a ordinii autorilor – iar aceste conventii se schimba in timp. In medicina, stiintele sanatatii si stiintele vietii, primul autor este de obicei persoana care a adus cea mai mare contributie la lucrare, in timp ce ultimul autor este adesea un cercetator senior (cu rol de supervizare, care isi asuma responsabilitatea generala pentru studiu). Rolurile celorlalti autori depinde de normele disciplinei respective, sunt specifice domeniului de cercetare respectiv.

Decizia privind co-autoratul

Persoana care a contribuit cel mai mult la cercetare ar trebui sa stabileasca ordinea autorilor (cu exceptia cazului in care aceasta este ranjata alfabetic). Orice persoana (care indeplineste primul criteriu al recomandarilor de la Vancouver) se poate califica drept co-autor si ar trebui sa aiba sansa de a contribui suficient pentru a-si castiga calitatea de co-autor. Aceia care nu se califica drept co-autori dar au contribuit ar trebui sa se regaseasca in sectiunea de „multumiri” („acknowledgements”).

Din pacate, in practica, persoana care aduce cele mai mari contributii nu decide intotdeauna lista si ordinea autorilor. Liderii echipelor de cercetare, liderii de proiect si supervizorii preiau adesea controlul, invitand uneori persoane care nu indeplinesc criteriile de calificare drept co-autor. Aceasta practica este problematica din cauza dinamicii asimetrice a puterii si de asemenea submineaza credibilitatea institutiei autorilor.

Responsabilitatea

Recomandarile Vancouver stipuleaza ca toti co-autorii sunt responsabili si trebuie sa isi asume responsabilitatea pentru orice erori care pot fi prezente in lucrarea publicata. Cu toate acestea, in proiectele de cercetare complexe, cu contributii de specialitate multiple, poate fi dificil pentru co-autori sa inteleaga pe deplin sau sa fie responsabili pentru fiecare aspect individual al cercetarii. Pentru a rezolva acest lucru, co-autorii sunt de obicei responsabili pentru partile la care au contribuit in mod direct. In plus ei trebuie sa fie capabili sa identifice ce co-autori sunt responsabili pentru alte parti ale lucrarii si sa aiba incredere in integritatea acestor contributii.

Autoratul artificial

Inteligența artificială / Artificial intelligence (AI), învățarea automată / machine learning (ML) și modelele de limbaj mari / large language models (LLMs) au introdus metode inovatoare pentru generarea de text semnificativ, provocând conceptele tradiționale de autorat. Aceste modele se bazează pe seturi de date masive care conțin adesea text creat de alții. Acest lucru da naștere la

- **Creditare:** Calitatea de autor poate deveni o modalitate nesigură de a credita contribuțiile intelectuale (cum ar fi originalitatea).
- **Recunoaștere:** A fi listat drept autor poate să nu mai ofere o bază pentru recunoașterea profesională.
- **Responsabilitate:** Fiind listat drept autor, persoana poate fi trasă la răspundere pentru conținutul pe care nu l-au scris sau pe care nu l-au înțeles pe deplin.
- **Evaluare:** Autoratul își poate pierde semnificația de măsură a evaluării muncii cercetătorilor.
- **Colaborare:** Autoratul își poate pierde rolul de indicator al rețelelor de cercetare sau al colaborării.

În rezumat, AI și ML ar putea diminua valoarea autoratului, conducând spre nevoia de noi modalități de creditare, recunoaștere și evaluarea contribuțiilor în cercetare. Utilizarea textului generat de AI/ML ridică în mod natural și alte provocări etice în cercetare, inclusiv legate de plagiat și drepturile de proprietate intelectuală.

Normele etice pentru co-autorat

- **Onestitate:** Cercetătorii trebuie să fie sinceri cu privire la contribuțiile lor și ale altora
- **Transparență:** Cercetătorii trebuie să fie transparenti cu privire la originea și progresul cercetării științifice. Aceasta înseamnă că orice persoană eligibilă pentru a fi co-autor ar trebui să aibă sansa de a contribui suficient pentru a îndeplini criteriile. De asemenea, trebuie să dezvăluie orice potențiale conflicte de interese care ar putea influența deciziile privind autoratul.

- **Credibilitate:** Cercetatorii trebuie sa fie veridici (sa raporteze adevarul) cu privire la contributiile tuturor persoanelor implicate in cercetare.
- **Responsabilitate:** Cercetatorii trebuie sa isi asume responsabilitatea pentru partile lucrarii la care au contribuit si sa fie pregatiti sa recunoasca contributiile altora si integritatea generala a cercetarii.
- **Colegialitate:** Cercetatorii trebuie sa isi trateze colegii cu respect si sa le sustina integritatea. De asemenea este important sa contribuie la o cultura a colegialitatii care sa sustina aceste norme etice.
- **Recunoastere/Multumiri:** Cercetatorii trebuie sa recunoasca contributiile altora la un studiu stiintific.
- **Integritate:** Cercetatorii trebuie sa demonstreze abilitatea de a actiona in conformitate cu normele de co-autorat/autorat si etica in publicare. Aceasta include evitarea practicilor cum ar parteneritatea cadou, calitatea de autor de onoare, autoratul fantoma sau orice alte practici neadecvate, asa cum s-a subliniat mai sus.

Dincolo de aceste norme, este esential sa se recunoasca dezechilibrul de putere si statut, ceea ce poate face dificil pentru tinerii cercetatori / cercetatorii la inceput de cariera sa ridice probleme/preocupari legate de calitatea lor de co-autori/autori. Cercetatorii experimentati trebuie sa isi asume responsabilitati care se extind dincolo de propriile contributii la lucrare.

Co-autoratul in colaborari interdisciplinare si internationale

Colaboratorii provenind din tari si traditii academice diferite pot avea norma sau interpretati diferite al practicilor legate de co-autorat. Modurile de comunicare diferite pot crea de asemenea probleme in timp ce stilurile diferite de leadership in cercetare pot complica si mai mult procesul. In plus conventiile / regulile diferite in ceea ce priveste recunoasterea si evaluarea oit crea asteptari contradictorii in procesul de publicare. Tarile pot avea de asemenea reguli divergente in ceea ce priveste drepturile de proprietate intelectuala, integritatea cercetarii si colegialitate care s-ar putea reflecta in normele privind co-autoratul.

Acestea (si alte) probleme legate de autorat pot fi prevenite in colaborarile interdisciplinare si internationale prin:

- Elaborarea unor acorduri privind publicarea intr-un stadiu incipient,
- Organizarea de intalniri periodice (pentru actualizarea acordurilor),
- Leadership clar si explicit in cercetare, abordand in mod transparent subiectele legate de autorat,
- Furnizarea de instruire in ceea ce priveste normele de autorat si standardele etice ale colaboratorilor, normele si principiile pentru gestionarea litigiilor legate de autorat si oferirea de sfaturi practice.

Atata timp cat autoratul are o valoare si joaca un rol important in cercetare, conflictele si controversele vor continua sa apara. Cu toate acestea problemele pot fi atenuate si gestionate eficient prin aplicarea unor norme de autorat consacrate, iradacinate in etica privind publicarea.

Instrument pentru determinarea co-autoratului

<i>Activitati</i>	<i>Numele persoanei</i>				
	<i>Posibile roluri in cercetare</i>				
	<i>Cercetator individual</i>	<i>Supervizor</i>	<i>Responsabil proiect</i>	<i>Sef Laborator / Departament</i>	<i>Altul (specificati)</i>
Persoana a participat in conceptia si proiectarea rezultatului cercetarii					
Persoana a participat la redactarea sau scrierea unor parti semnificative sau le-a revizuit critic astfel incat a contribuit la interpretare					
Persoana a participat la achizitia de date acolo unde a fost necesara o contributie intelectuala semnificativa in ceea ce priveste planificarea, proiectarea sau datele de intrare					
Persoana a participat la interpretarea, analiza datelor pe care s-a bazat rezultatul cercetarii					
<i>Included drept co-author?</i>	<i>DA</i> <i>daca doua sau mai multe celule sunt bifate</i> <i>NU</i> <i>daca mai putin de doua celule sunt bifate</i>				

Bifarea celulelor va ajuta la determinarea persoanei care ar trebui sa apara / sa nu apara drept co-autor. In functie de numarul de roluri / bife dreptul de co-autor poate fi decis. Atribuirea calitatii de autor depinde intr-o oarecare masura de disciplina / domeniul de cercetare, dar in toate cazurile trebuie sa se bazeze pe o contributie substantiala la cel putin doua din activitatile de mai sus.